

Siilinjärven kunnan Eloisa Esiopetus

Esiopetusikäinen lapsi

- Esiopetusvuosi on tärkeä vaihe lapsen elämässä. Se on nopean kasvun ja kehittymisen vaihe
- Esiopetusikäinen muodostaa asioista omia mielipiteitään, hän pohdiskelee paljon ja on innokas oppimaan uutta
- Lapsilla on suuri tiedonhalu ja muisti, sanavarasto ja ajattelukyky kehittyvät vauhdilla
- Lapsi harjoittelee itsenäistymistä, mutta samalla tarvitsee aikuisilta hyväksyntää ja läheisyyttä
- Kaverisuhteista tulee yhä tärkeämpiä
- Leikkiminen on tärkeää

Kuva: Enni, 6 vuotta

Mitä esiopetus on?

- Maksutonta opetusta, jota lapset saavat yleensä vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista
- Velvoittavaa opetusta; huoltajat vastaavat siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen säännöllisesti. Varsinaisen esiopetuksen lisäksi lapsi voi osallistua täydentävään varhaiskasvatukseen
- Koostuu opetuksesta, hoidosta ja kasvatuksesta
- Pohjautuu valtakunnalliseen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja Siilinjärven kunnan esiopetussuunnitelmaan
- Esiopetuksen opetussuunnitelma ohjaa kunnallisten ja yksityisten esiopetusyksiköiden työtä ja on esiopetuksen henkilöstöä velvoittava asiakirja
- Siilinjärven kunnan vuonna 2020 päivitetty esiopetussuunnitelma muodostaa sujuvan jatkumon ja oppimisen polun varhaiskasvatussuunnitelmalle
- Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisesti etenevän oppimisen polun ja pohjan elinikäiselle oppimiselle
- Esiopetus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen
- Jokaisessa esiopetusta tarjoavassa yksikössä tehdään esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma

Esiopetuksen tavoitteena on

- Edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen hyvinvointia, kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä
- Parantaa lapsen oppimisedellytyksiä ennen kouluikää
- Erityisesti kehittää lapsen vuorovaikutus-, tunne-, ja kaveritaitoja
- Havaita varhain lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeet ja antaa niihin tarvittavaa tukea
- Tarjota suunniteltua, tavoitteellista ja lapsilähtöistä toimintaa
- Vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestä oppijana
- Opettaa lapsi arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan
- Luoda monipuolinen oppimisympäristö, joka herättää lapsessa uteliaisuutta ja kannustaa leikkiin ja uuden oppimiseen

Siilinjärven esiopetuksessa painotetaan näiden taitojen oppimista

- Annetun tehtävän suorittamista loppuun saakka
- Tarkkaavaisuuden ja keskittymisen suuntaamista ja ylläpitoa
- Omatoimisuutta
- Tunne-elämän tasapainoa ja itsetuntoa
- Sosiaalisia taitoja, joihin kuuluvat:
 - kaveritaidot
 - ryhmässä toimimisen taidot
 - toisten huomioon ottamisen taidot
 - yhteisten sääntöjen noudattamisen taidot

Esiopetuksen arvoperusta Siilinjärvellä

- Elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen
- Lapsilla on oikeus ilmaista mielipiteitään ja ajatuksiaan
- Lapset hyväksytään omana itsenään
- Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon huomioiminen
- Kiusaamista, väkivaltaa ja rasismia ei hyväksytä
- Lasten ja huoltajien osallisuus
- Kannustetaan kaikkia luovuuteen, joustavuuteen ja uuden kokeilemiseen
- Palveluhenkisyttä ja sensitiivisyyttä korostetaan
- Jokaisella lapsella on oikeus kokeilla ja oppia leikkien ja iloiten oppimastaan omien lähtökohtiensa mukaisesti
- Tuetaan lapsen kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa kestäviä ja terveellisiä elämäntapoja, sekä kehittää tunteita ja opetella käsittelemään ja ratkaisemaan ristiriitoja

Mitä tarkoittaa laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa?

- Esiopetuksessa ei ole oppiainejakoa
- Toiminta perustuu opetuksen eheyttämiseen eli eri tiedon- ja taidonalojen yhdistämiseen
- Leikki, toiminnallisuus ja kokeilemalla oppiminen ovat opetuksen työtapoja
- Lähtökohtana oppimiskokonaisuuksien toteuttamiselle ovat lasten kiinnostuksen kohteet ja opetuksen yhteiset tavoitteet
- Osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Lisäksi osaaminen tarkoittaa kykyä käyttää näitä tilanteen edellyttämällä tavalla
- Osaamisen kehittyminen jatkuu läpi elämän

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet

- Ilmaisun monet muodot
 - Musiikki
 - Käsityöt
 - Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisuus
 - Suullinen ja kehollinen ilmaisu
- Kielen rikas maailma
 - Kielellisten taitojen ja valmiuksien kehittäminen
 - Lorut, leikit, sadut, laulut
- Minä ja meidän yhteisömme
 - Lähiympäristöön tutustuminen
 - Yhteiskunnallisiin asioihin tutustuminen
 - Mediakasvatus
 - Eettinen kasvatus
 - Katsomuskasvatus
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
 - Matemaattisten taitojen ja valmiuksien kehittäminen
 - Ympäristökasvatus, kestävä kehitys
 - Teknologiakasvatus
- Kasvan ja kehityn
 - Kannustaminen liikunnalliseen ja terveelliseen elämäntapaan
 - Ruokakasvatus
 - Kokonaisvaltainen hyvinvointi
 - Turvallisuus

Opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi, joita yhdistellään esiopetuksessa

Pienryhmätoiminta

- Siilinjärvellä esiopetuspäivän aikana toimitaan usein vaihtelevissa pienryhmissä
- Tämä toimintamalli tukee ajattelun ja oppimisen taitojen harjoittelua
- Pienryhmissä toimiessa on helpompi huomioida ja edistää lapsen yksilöllisiä tarpeita, myös lasten havainnointi ja oppimisen arvioiminen on helpompaa
- Pienryhmissä toimiminen rohkaisee lasta ilmaisemaan itseään
- Lapset saavat oman äänensä kuuluviin paremmin ja samalla kokemuksen siitä, että hän on arvokas ja häntä kuunnellaan
- Esiopetuksessa kaikki tilanteet ovat merkityksellisiä kasvun ja oppimisen kannalta, tätä kutsutaan kokopäiväpedagogiikaksi.
- Kokopäiväpedagogiikkaa voidaan nähdä päivittäin toistuvissa tilanteissa. Esimerkiksi siirtymätilanteet, pukemistilanteet, ruokailut ja keskustelut ovat tärkeitä oppimistilanteita, joissa samalla opitaan mm. vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimisen taitoja, hyviä tapoja ja ajan hallintaa

Leikin merkitys

- Leikki on esiopetuksen tärkein työtapa
- Leikki on toiminnan perusta ja toimintamuoto, jossa lapsi oppii luontevasti ja aktiivisesti
- Leikissä lapsi harjoittelee kehittymässä olevia valmiuksiaan ja taitojaan
- Leikin avulla lapsi käsittelee ja jäsentää näkemäänsä, kokemaansa ja kuulemaansa
- Lapsi harjoittelee leikin lomassa kaveritaitoja ja ristiriitojen ratkaisua
- Monipuoliset leikki- ja vuorovaikutustilanteet kehittävät lapsen ajatusten ja tunteiden ilmaisua
- Leikki ja kaverit ovat vielä hyvin tärkeitä esikoululaisille

Lapsen osallisuus

- Lapsi osallistuu esikoulun toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin
- Lapsen mielipiteet ja toiveet otetaan huomioon ja lapsen omalle ajattelulle annetaan tilaa
- Aktiivisen oppimisen avulla lapsi saa kokeilla ja kehittää erilaisia taitoja ja kokea iloa onnistumisesta
- Oppimisessa tärkeää on itse oppimisprosessi, ei niinkään sen tulos
- Lapsen oppimisessa liikkuminen, leikkiminen, kokeileminen ja erilaiset elämykset ovat olennaisessa osassa
- Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa

Kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa

- Esiopetuksen kasvattajien ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön perustana on kasvatusyhteistyö; molemminpuolinen kunnioitus, avoimuus ja luottamuksellisuus
- Onnistunut yhteistyö edistää lapsen oppimista ja hyvinvointia
- Päivittäistä yhteistyötä tehdään lapsen tuonti- ja hakutilanteissa
- Huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluvat myös vanhempainillat ja esiopetushenkilöstön kanssa käytävät keskustelut, kahvihetket tai tapahtumat, joissa myös huoltajat voivat tavata toisiaan
- Syksyllä ryhmän varhaiskasvatusopettaja tekee yhdessä huoltajien kanssa lapsen esiopetussuunnitelman ja esiopetusvuoden keväällä keskustellaan lapsen koulun aloituksesta Silta esiopetuksesta kouluun -lomakkeen pohjalta
- Huoltajien toiveet ja palautteet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan opetusta ja toimintaa kehitettäessä ja suunniteltaessa

Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri Siilinjärvellä

- Esiopetuksen toimintakulttuuri kehittyi vuorovaikutuksessa esiopetusyhteisössä ja sitä rakennetaan yhteistyössä huoltajien ja alueen muiden toimijoiden kesken
- Onnistuneessa toimintakulttuurissa lasten luontevahvuudet ja mielenkiinnon kohteet huomioidaan.
- Esiopetusryhmät vierailevat lähikouluilla mahdollisuuksien mukaan, näin tuleva kouluympäristö tulee lapselle tutuksi. Osa ryhmistä toimii myös koulun kanssa samassa kiinteistössä.
- Siilinjärven kunnan esiopetuksen toimintakulttuurin tavoitteet:
 - lapsen osallisuus
 - turvallinen arki
 - kasvatusyhteistyö
 - henkilöstön kouluttautuminen
- Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään, päivitetään ja arvioidaan Siilinjärvellä jatkuvasti henkilökunnan, esimiesten, huoltajien ja lasten toimesta

Kasvun ja oppimisen tuki Siilinjärvellä

- Lapset saattavat tarvita kasvun, kehityksen tai oppimisensa tueksi lyhyempää tai pidempää, pienempää tai vahvempaa tukea.
- Lapsilla on oikeus saada tukea perusopetuslain mukaisesti esiopetuksessa ollessaan heti kun tukea tarvitaan. Yksiköissä on oppimisen tuen ryhmiä ja yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto
- Mahdollinen tarvittava tuki lapselle pyritään järjestämään lapsen omissa arjen ympäristöissä.
- Esiopetuksessa on käytössä kolmiportainen tuki
 1. Yleinen tuki
 2. Tehostettu tuki
 3. Erityinen tuki
- Tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tehtävien eriyttäminen, pienryhmätyöskentely, erilaiset apuvälineet ja erityisryhmät

Onnistunut esiopetuspäivä Siilinjärvellä

- Lapsi kohdataan yksilönä ja hänet nähdään ja kuullaan
- Lapsi saa osallisuuden kokemuksia
- Lapsi kokee oppimisen ja onnistumisen iloa
- Lapsi saa leikkiä yhdessä kavereiden kanssa ja hän oppii leikin kautta
- Aikuinen on läsnä lapselle
- Lapsi kokee ympäristönsä turvalliseksi
- Lapsen päivä on suunniteltu mutta siinä on tilaa myös muutoksille ja uusille ideoille

Vinkkejä huoltajille, miten tukea lapsen oppimista kotona

- Huoltajien rooli on merkittävä lapsen oppimisen mahdollistajina
- Kotona eskaritaitoja voi tukea järjestämällä toiminnallista arjen tilanteita hyödyntävää yhteistä mukavaa tekemistä
- Leiki, lue, harjoittele, opettele ja oivalla kotona eskarilaisen kanssa. Tutkikaa kiinnostavia aiheita. Eskarilaisella ja koko perheellä on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta
- Lapsen kielellisen ja matemaattisen ajattelun kehitystä ja ongelmanratkaisutaitoja kannattaa harjoitella myös kotona. Laskekaa arjessa esimerkiksi; Kuinka monta lintua lentää taivaalla? Montako kurkkuviipaletta leivällä on? Kuinka monta hedelmää ostate kaupasta? Kumpi peruna on suurempi?
- Esikouluikäiset pelailevat mielellään erilaisilla laitteilla, kuten kännyköillä ja pelikonsoleilla. Peleissä tulisi huomioida sopivat ikäraajat ja kohtuullinen ruutuaika

- Lisäksi huoltajien tehtävänä on varmistaa esikouluikäisen lapsen päivässä tasapaino, johon sisältyy paljon leikkiä, ulkoilua ja säännöllinen ateriaritmi
- Pelatkaa lautapelejä yhdessä. Samalla lapsi oppii sääntöjä, vuoron odottamista ja laskemista
- Leipokaa ja valmistakaa ruokaa yhdessä lasten kanssa. Samalla lapsi oppii laskemista, mittaamista, yhdessä tekemistä, sekä rohkaisee ja innostaa lapsia maistelemaan uusia asioita
- Ulkoilkaa perheen kanssa. Luonnossa liikkuesssa opitaan motorisia taitoja, kuten esim. juoksemista, hyppimistä ja kiipeilyä ja havainnoimaan ja kunnioittamaan luontoa, samalla voi harjoitella esim. laskemista ja lajituntemusta
- Lukekaa lapselle. Lukeminen tukee lapsen kielellistä kehitystä ja mielikuvitusta
- Tärkeintä lasten kanssa on kuitenkin kiireetön läsnäolo yhdessä

Lähteet:

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Siilinjärven kunnan paikalliset linjaukset 2020

MLL: 6-7 vuotiaan kehitys

Kuvat: Pilke Päiväkoti Nuotti, Pöljän päiväkoti,

Pixabay

*Eskarissa maalataan tähtisateenkaaria,
Eskarissa askarrellaan unelmien saaria.*

*Eskarissa vietetään myös olympialaisia,
Muita maita tutkitaan ja pihan muurahaisia.*

*Aakkoset ja numerot nyt käyvät meille tutuiksi,
Salaisuudet muuttuvatkin yhteisiksi jutuiksi.*

*Saa eskarissa kavereita tuhat kertaa halata,
On aina hauska maanantaisin eskariimme palata.*

*Eskarissa juhlitaan ja tehdään löytöretkiä,
Ikiomat jutut ovat päivän huippuhetkiä.*

(Tittamari Marttinen)

Tämä opas on osa Sosionomi (AMK) tutkintoomme kuuluvaa opinnäytetyötä, jonka tilaaja on Siilinjärven kunnan varhaiskasvatus. Opinnäytetyömme ohjaajana toimi opettaja Ulla-Maija Koljonen. Haluamme kiittää yhteistyöstä Siilinjärven kunnan varhaiskasvatusta, Esiopetuksen- ja varhaiskasvatuksen suunnittelutyöryhmää ja kaikkia tutkimukseen osallistuneita.

Marjo Rynänen

Hanna Sippo

